

Honduras begrijpen (17.8.09)

Naar aanleiding van een staatsgreep op 28 juni kwam het kleine midden-amerikaanse land in het nieuws. De berichtgeving over Honduras in onze media blijft echter oppervlakkig en soms effenaf misleidend. Het initiatief van het ontmoetingscentrum Jebbron in Aalst voor de bijeenkomst vorige vrijdag over Honduras, met sprekers met grondige terreinkennis van Midden-Amerika, was dus meer dan welgekomen.

Het mooie weer en de vakantieperiode weerhielden talrijke belangstellenden er niet van om vorige vrijdag af te zakken naar Jebbron. Het was inderdaad een onverwachte overrompeling in het ontmoetingscentrum. Er waren niet genoeg zitplaatsen voor alle deelnemers (een 70-tal), waarvan sommigen in de deuropeningen en gangen bleven staan. Het werd een boeiende en leerzame avond. Gespreksleider **Guido De Schrijver**, animator van het Guatemala Comité, schetste in het kort de situatie in Honduras naar aanleiding van de staatsgreep in dat land op 28 juni en vertoonde een korte film van de indrukkenwekkende massabetogingen voor het herstel van de democratie in het Midden-Amerikaanse land.

Toon Danhieux, Voorzitter van het Honduras Comité, die in de jaren negentig in het land verbleef, gaf een geografische en historische inleiding. Het midden-amerikaanse land, dat tussen Nicaragua en Guatemala ligt, telt ongeveer 8 miljoen inwoners en heeft een oppervlakte van ongeveer vier maal België. Een minderheid van de bevolking (ongeveer 20%) zijn indianen (Lenca's). De meerderheid is van gemengd bloed.

Het gebied werd gekoloniseerd door de Spanjaarden die onder leiding van de beruchte veldheer Cortes in 1625 een ware slachtpartij aanrichtten onder de Indianen. In 1828 valt de Federatie van Midden-Amerika uiteen en wordt onder leiding van de liberaal Morazon, de onafhankelijke republiek Honduras uitgeroepen. Sinds werd het land gekenmerkt door talrijke machtswissels. In 1898 wordt het land één grote bananen plantage van United Fruit (ondertussen Chiquita geworden) dat het land volledig in zijn greep houdt. Vandaar komt de naam "bananen republiek".

In de jaren 50 van de vorige eeuw waren er grote stakingen, die zwaar onderdrukt werden door het leger, dat sterk gesteund werd door de VS, dat in die periode o.a. ook de grote militaire basis van Soto Cano uitbouwde.

Deze militaire basis speelde een grote rol in de opleiding van militaire kaders voor heel Latijns-Amerika. Zij werden opgeleid in "contraterreur", met inbegrip van foltertechnieken. De basis van Soto Cano werd in de jaren 80 de uitvalsbasis van de "Contra's" in hun strijd tegen de Sandinistische regering in Nicaragua.

In deze periode kreeg Honduras miljarden VS steun, vooral voor de militarisering van het land. Na de contrajaren werd het leger in Honduras teruggeschroefd en kwam er ruimte voor enige economische ontwikkeling. In 1982 kwam de nu nog geldende grondwet in voege. Eén van de bepalingen ervan was dat een politicus geen twee termijnen na elkaar als President kon verkozen worden.

Sindsdien werd de dienst afwisselend uitgemaakt door twee grote partijen: de Liberalen en Conservatieven. De eerste vertegenwoordigen vooral de belangen van de nieuwe rijken en de tweede van de traditionele rijke grootgrondbezitters. De werknemers, de arme boeren en de indianen hadden weinig in de pap te brokken. Beide partijen toonden zich vlijtige leerlingen van het IMF.

In de jaren 90 werden openbare diensten op grote schaal geprivatiseerd, douanerechten sterk verminderd, prijzen vrijgemaakt en sociale uitgaven teruggeschroefd. De economie kreeg een ander gezicht: de landbouw werd afgetakeld en de "maquila's" op grote schaal ontwikkeld Deze

bedrijven, die praktisch geen belastingen betalen, doen eenvoudig assemblage werk, grotendeels met jonge en slecht betaalde vrouwen.. Tezelfdertijd was er grote werkloosheid en een sterk toegenomen migratie naar de VS.

Orkaan Mitch (1998) ging gepaard met enorme vernielingen. Hierdoor daalde de landbouwproductie en dus de uitvoer van koffie en bananen dramatisch. Door dit alles leeft 70-80% van de bevolking onder de armoede grens. Het hoeft dan ook niet te verwonderen dat de criminaliteit een grote vlucht genomen heeft; Talrijke jongeren zonder perspectief komen terecht in bendes en er gebeuren zeer veel moorden.

Tenslotte: wat is de aanleiding tot de staatsgreep van 28 juni j.l. ? In onze media wordt keer op keer gesteld dat het leger op vraag van het parlement ingegrepen heeft om te beletten dat zittend President Zelaya door het geplande referendum ambieerde om zijn mandaat (dat eind dit jaar afloopt) te verlengen. In feite is hier niets van aan.

De waarheid is dat er in november verkiezingen gepland waren voor het presidentschap, het parlement en de lokale besturen. President Zelaya had er liefst ook een vierde stembus voor een grondwetgevende vergadering zien bijkomen. Het was nu precies de vraag of die vierde stembus er moest komen, die het voorwerp zou uitmaken van de (niet bindende) volksraadpleging van 28 juni. Gesteld dat de volksraadpleging positief zou uitgedraaid zijn, dan betekende dit nog niet dat Zelaya's mandaat kon verlengd worden, vermits de verkiezingen van november onder de huidige geldende grondwet zouden plaatsgrijpen.

Toon Danhieux eindigde met een oproep om een door 11.11.11 gelanceerde brief mede te ondertekenen, die aan onze Minister van Buitenlandse Zaken vraagt om de staatsgreep en de repressie tegen de Hondurese democraten, de handelsvoordelen die Honduras geniet op te schorten. Alle aanwezigen tekenden hem alvast. Hij kan ook online getekend worden op <http://www.11.be/index.php?option=content&task=view&id=107521>

Machtheld Dhondt is pas terug uit Honduras waar zij 14 jaar samenwerkte met basisorganisaties , waarvan de laatste 8 jaar in het kader van een project gefinancierd door Broederlijk Delen.

Voor een goed begrip van de huidige ontwikkelingen in Honduras is het volgens haar zeer belangrijk te weten dat Honduras zowat het enige Midden-Amerikaanse land waar er in de jaren '80-'90 geen revolutie plaats greep. Terwijl in naburige landen de geesten vrijgemaakt werden, heerste er in Honduras een keiharde repressie. Grote aantallen jongeren werden onder dwang in het leger ingelijfd waar zij niet alleen gedisciplineerd werden, maar ook marteltechnieken aangeleerd kregen. Dit liet uiteraard diepe sporen na.

Daarnaast werd de rechtse indoctrinatie van de bevolking zeer grondig aangepakt en was zij effectief. Ook zette het onderwijs op geen enkele wijze aan tot kritisch denken. Tot voor kort was bvb. Fidel Castro en het Cubaanse regime voor de meeste mensen des duivels. Pas de laatste jaren komt er meer interesse voor Cuba en neemt men bvb. met verwondering kennis van het feit dat er daar gratis onderwijs en gezondheidszorg bestaat.

In 2005 wordt Manuel Zelaya vanwege zijn populariteit, naar voor geschoven als presidentskandidaat van de liberale partij. De machtigste mannen van deze partij zijn (en blijven) Rosenthal, de rijkste maquilla eigenaar en anderzijds mediakoning Ferrari. Zelaya zelf is zoon van de eigenaar van een groot bosbouw bedrijf, dus helemaal geen linkse rakker.

Toch blijkt hij, eenmaal verkozen, tot veler verrassing, niet zomaar aan het handje te lopen van het establishment. Hij neemt een aantal maatregelen die op toenemend gegrom onthaald worden in zijn eigen partij en op toenemende goedkeuring en steun van de grote massa van minder gegoeden.

De voornaamste waren:

- De wet op de burgerparticipatie had een reële impact. Talrijke mensen die zich tot dan machteloos voelden, namen de gelegenheid te baat om hun kritieken te ventileren en concrete voorstellen te doen.
- Brandstofprijzen werden verlaagd, onafhankelijk van de prijzen op de wereldmarkt;
- Er werd effectief werk gemaakt van de landhervorming die 20 jaar dode letter gebleven was.
- Zelaya verbond er zich toe geen nieuwe mijnconcessies te verlenen; De bestaande mijnconcessies (vooral aan buitenlandse multinationals) brengen weinig op voor het land en de veelal open mijnen, zijn erg schadelijk voor mens en milieu.
- Het minimumloon werd drastisch verhoogd.
- Tenslotte besloot Zelaya toe te treden tot de ALBA (Allianza Bolivariana para las Américas), het verbond van Latijns Amerikaanse staten (met Venezuela, Cuba, Nicaragua, Bolivia en Ecuador) dat een progressief sociaal beleid voert en zich ontworstelt aan de VS dominantie van het continent.

Dit laatste was de druppel die de emmer deed overlopen bij het establishment. Ondertussen had Zelaya wel toenemende steun gezocht en verkregen bij de vakbonden, de boeren- en andere basisorganisaties. Het referendum dat op 28 juni moest doorgaan had een enorme hoop bij hen doen rijzen. Zij hoopten dat het referendum de weg zou vrijmaken voor een grondwetgevende vergadering. Zelaya en de basisorganisaties achtten een nieuwe grondwet onontbeerlijk om fundamentele sociale hervormingen te kunnen doorvoeren.

De staatsgreep kwam voor iedereen, buiten de coupplanners, als een volkomen verrassing, getuige de verbanning van Zelaya in Panama.

Irma van Paepeghem die sinds vele jaren werkt met basisgroepen in Nicaragua gaf een korte toelichting van de huidige situatie in dit land en hoe men aankijkt tegen gebeurtenissen in het buurland Honduras.

In de 3 regeerperiodes van de rechts die volgden op de 11 jaren dat de Sandinisten de vorige keer aan de macht waren, is de situatie in het land veel verslechterd: de rijken werden rijker, de armen armer, de migratie naar de VS en Spanje, nachtclubs, speelholen en criminele jeugdbendes namen enorm toe.

In 2007 kwam de Sandinist Ortega terug als President. Dankzij de verdeeldheid van rechts en het Nicaraguaanse kiessysteem kon hij met 38% verkozen worden. Dit betekent dat hij om te kunnen regeren overeenkomsten moet sluiten met rechtse partijen. Dit wordt door veel Sandinisten met een scheef oog bekeken, maar de meesten zouden hem toch nog steunen.

Dit broos politiek evenwicht maakt dat bepaalde voorstellen die bij de bevolking gunstig onthaald worden, het niet halen. Dit was bvb. het geval voor het voorstel om de lonen van de politici te halveren.

Toch zijn er een aantal positieve punten binnengehaald. Enkele voorbeelden:

- De gemeenteraden bestaan voor de helft uit vrouwen. Voor belangrijke overheidsfuncties moeten nummer één en twee van verschillend geslacht zijn.
- De participatie van de bevolking is aanzienlijk toegenomen.
- Gezondheidszorg en onderwijs zijn gratis geworden.
- Het analfabetisme is van 62% tot nul herleid.
- Water- en elektriciteitsvoorziening en huizenbouw zijn verbeterd.

Als reactie op de staatsgreep in Honduras nam Ortega het initiatief om alle Latijns Amerikaanse

Presidenten in Managua samen te roepen. Zij veroordeelden unaniem deze gebeurtenissen.

Ellen Verryt werkt voor Wereldsolidariteit en was van 17 tot 26 juli in Honduras met een delegatie van 16 mensenrechten specialisten uit 14 landen. Doel van de missie was de klachten van de lokale mensenrechten organisaties te verifiëren.

De voornaamste vaststellingen van de missie waren:

- wat op 28 juni gebeurde is in tegenstrijd met de Hondurese wetten en de grondwet. Dit geldt ook voor de redenen die voor de machtsgreep ingeroepen werden.
- Het decreet dat de avondklok invoerde kwam eveneens op onwettelijke wijze tot stand. Daardoor is elke vrijheidsberoving die op basis hiervan gebeurde eveneens onwettelijk. (Er waren 2200 aanhoudingen tussen 28 juni en de redactie van het rapport)
- De risico's voor de mensen die protesteren tegen de staatsgreep zijn enorm. De bevolking geniet geen enkele wettelijke bescherming meer. Schrijnend is dat de ombudsman de zijde van de putschisten gekozen heeft en dat rechters vaak weigeren nota te nemen van klachten van mensenrechten schendingen en aldus medeplichtig zijn.
- In deze uiterst moeilijke situatie werken 4 kleine mensenrechtenorganisaties met een enorme inzet verder. Zij slagen er toch in sommige gearresteerde actievoerders vrij te krijgen.
- De grote media steunen de coupplanners volledig. Enkel alternatieve media berichten over de onwettelijkheid van de coup en de acties die ertegen gevoerd worden.
- Syndicalisten zijn sinds de coup een bedreigde soort. Verschillende vakbondsleiders werden vermoord.
- De toegang tot de ziekenhuizen wordt beperkt voor opposanten van de staatsgreep.
- De maatschappij wordt sterk gemilitariseerd.

Als besluit van haar rapport formuleerde de missie een aantal eisen:

- De internationale gemeenschap moet volharden in haar veroordeling van de coup en het niet erkennen van de “de facto” regering.
- De verkiezingen die voor november gepland zijn, kunnen niet erkend worden, zolang de wettelijkheid niet herteld is.
- Ambassades en consulaten in Honduras, moeten bescherming bieden aan vervolgte (mensenrechten)activisten;

Wat kunnen en moeten wij (hier) doen?

Dit was de voornaamste vraag die aan bod kwam in het slotdebat. Drie actielijnen kwamen aan bod:

1. Deelnemen aan **manifestaties** aan de Hondurese ambassades die in september zullen doorgaan. Wij vernamen dat de vakbonden hiervoor mede zullen oproepen. Wij herinneren eraan dat het Internationaal Verbond van Vakverenigingen de coup veroordeeld heeft en oproept tot solidariteit met het Hondurese volk. (zie artikel van 11 augustus op deze website) Zodra wij over meer gegevens beschikken zullen wij via deze website de oproepen mede verspreiden.

2. **Druk op onze politici.** In de eerste plaats op onze Minister van Buitenlandse Zaken. Ook Parlementsleden kunnen gecontacteerd worden (vooral de leden van de Commissies Buitenlandse Zaken van Kamer en Senaat).

3. De Hondurese actievoerders tegen de staatsgreep **financieel steunen**. Er kan gestort worden op:
a. Op rekening 063-4193287-12 van Prof. François Houtart of
b. Op rekening 979-1569888-45 van Machtheld Dhondt

In beide gevallen **met vermelding van: “Steun Honduras”**

Hieronder enkele foto's van deze geslaagde avond.

Michel Vanhoorne

(met dank aan Toon Danhieux voor het kritisch nalezen en corrigeren van de tekst).

.

v.l.n.r. Toon Danhieux, Irma Van Paepeghem, Guido De Schrijver, Ellen Verryt, Machtheld Dhondt

Deel van het publiek

Marijke Persoone (Nat. Secret. LBC) en Toon Mondelaers (Christenen voor het Socialisme)